

means of organizing independent work of bachelors in vocational education of agricultural profile]. Proceedings from: *Resursno-orientovane navchannia v «3D»: dostupnist, dialoh, dynamika: zbirnyk tez dopovidei III Mizhnarodnoi naukovo-praktychnoi internet-konferentsii – Resource-based learning in «3D»: accessibility, dialog, dynamics: collection of abstracts of the III International Scientific and Practical Internet Conference*. (pp. 578–583). Poltava, Ukraine. [in Ukrainian].

8. Tkachenko, S. S. (2018). *Metodychni vkazivky do orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv iz vyvchennia navchalnoi dystsypliny «Istoriia nauky i tekhniky» dlia studentiv dennoi formy navchannia usikh napriamiv pidhotovky [Methodical instructions for the organization of independent work of students in the discipline «History of Science and Technology» for full-time students of all fields of study]*. Kharkiv: NTU «KHPI». [in Ukrainian].

9. Kharytska, S., & Kolisnychenko, A. (2022). Problemy adaptatsii studentiv VZO do navchannia u period voiennoho stanu [Problems of adaptation of higher education students to studying during martial law]. *Podolannia movnykh ta komunikatyvnykh barieriv: osvita, nauka, kultura: zbirnyk naukovykh prats – Overcoming language and communication barriers: education, science, culture: a collection of scientific papers*, 249–253. [in Ukrainian].

10. Kanivets, O. V., Kanivets, I. M., & Gorda, T. M. (2022). Development of an augmented reality mobile physics application to study electric circuits. *Educational Technology Quarterly*, 2022(4), 347–365. URL : <https://doi.org/10.55056/etq.429> [in Ukrainian].

Отримано редакцією 30.07.2024 р.

УДК 378.093.2.091.26:[304.4:005.336.2]
DOI: 10.31376/2410-0897-2024-2-55-69-78

РЕЗУЛЬТАТИ ВПРОВАДЖЕННЯ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ СОЦІОКУЛЬТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ

Романюк Вікторія Леонідівна

старший викладач кафедри іноземних мов
Національний університет оборони України
e-mail: vikaromanjuk@gmail.com
ORCID ID: 0000-0002-3795-4081

У статті наведено результати впровадження моделі формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови в закладах вищої освіти України. Розкрито та графічно зображено модель формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови та обґрунтовано вибір 12 основних показників, які мають важливе значення для її формування. Описано основні методи, за допомогою яких був здійснений педагогічний експеримент, а саме: кутове перетворення Фішера, рангова кореляція Спірмена, шкала Чеддока, критерій Манна-Уїтні. Експериментально доведено, що найбільш значущими виявився приріст таких показників соціокультурної компетентності, як: рівень мотивації до здійснення соціокультурної діяльності; рівень внутрішньоособистісної потреби у формуванні соціокультурної компетентності; рівень соціокультурних знань; рівень обізнаності щодо соціокультурної компетентності; рівень ознайомленості з нормами поведінки в ініомовному середовищі, для яких значущість приросту було підтверджено за допомогою кутового перетворення Фішера.

Ключові слова: соціокультурна компетентність, педагогічний експеримент, майбутні вчителі, іноземні мови, ЗВО.

Постановка проблеми. Зміцнення економічних і політичних зв'язків між країнами Європейського Союзу, зростання мобільності робочої сили й збільшення кількості емігрантів спричинили необхідність модернізації навчання іноземних мов. Основний акцент зосередився на навчанні спілкування, де різні цінності, норми й моделі поведінки перебувають у взаємодії. Важливим принципом виховання стала культурна відповідність, яка передбачає, що «виховання базується на загальнолюдських цінностях».

Майбутній учитель іноземних мов відіграє роль «посередника культур» – фахівця з міжкультурної комунікації, який сприяє спілкуванню й взаєморозумінню між різними культурами (культурою своєї країни й країни, мова якої вивчається), володіє іноземною мовою не просто як інструментом комунікації, а як складовою частиною культури. Такий учитель повинен мати особистісні якості, що будуть спрямовані на готовність спілкуватися іноземною мовою, готувати учнів або здобувачів вищої освіти до міжкультурної взаємодії й розуміти інші культури [1, с. 35].

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблему професійної підготовки майбутніх учителів, теоретичних та методичних засад формування у них професійної компетентності та професійної культури вивчали як українські (Г. Балл, Г. Васянович, І. Зязюн, Н. Ничкало та ін.), так і зарубіжні (І. Зимня, Н. Ішханян, Р. Adler, D. Brown та ін.) вчені. Проблеми підготовки майбутніх учителів стосуються роботи О. Акімової, Р. Гуревича, М. Кадемії, В. Килівник, О. Матяш, О. Щербак та ін. Але наразі відсутні праці, які б висвітлювали формування соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови у закладах вищої освіти.

Метою статті є висвітлення результатів впровадження моделі формування соціокультурної

компетентності майбутніх вчителів іноземної мови у закладах вищої освіти України.

Виклад основного матеріалу дослідження. Важливість підготовки сучасного, креативного та професійного вчителя висвітлено у ряді законодавчих документів, таких як:

- Закон України «Про професійний розвиток працівників» (2012) [2];
- Закон України «Про вищу освіту» (2014) [3];
- Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів [4];
- Національна стратегія розвитку освіти України на період до 2021 року [5].

Згідно з цими документами підготовка сучасного вчителя України має на меті поєднання національних інтересів разом із європейськими стандартами.

Соціокультурна компетентність – це наявність знань про культурні особливості певної нації, етносу тієї країни, мова якої вивчається, а також норми мовленнєвої поведінки носіїв мови. При формуванні соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови викладач повинен володіти не тільки комунікативними здібностями, дидактичними вміннями та знаннями, які дозволяють працювати в інших соціальних умовах, а також особистісною спрямованістю, індивідуальною культурою та досвідом рефлексії. Важливість формування соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови в процесі формування іншомовної компетентності є одним із головних завдань [6, с. 127-128].

Розвиток соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови базується на взаємодії її статичних і динамічних форм, що спостерігається під час професійної підготовки й діяльності в закладі вищої освіти. Отже, структуру соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови можна охарактеризувати як сукупність таких компонентів:

– **мотиваційно-ціннісний** – це система норм, які визначають зміст загальної та професійної культури, та цінностей, що є якісними аспектами конкретної культури й відображають систему переконань, значень і пріоритетів, характерних для цієї культури або цивілізації;

– **інформаційно-когнітивний**, який включає в себе знання і характеристики, що охоплюють такі складові: *методологічна компетенція* (розуміння принципів, норм, закономірностей соціокультурної освіти, готовність до соціокультурної діяльності); *фахова компетенція* (знання національно-культурних особливостей іноземних країн, національної специфіки мовленнєвого етикету); *виховна компетенція* (знання закономірностей, принципів, методів і форм організації, готовність до прогнозування, проектування, організації та управління процесом соціокультурного виховання); *психологічна компетентність* (знання закономірностей, принципів, методів і форм організації, готовність до прогнозування, проектування, організації та управління процесом соціокультурного виховання);

– **діяльнісно-поведінковий** – це сукупність професійних й особистісних умінь і навичок, що формують функціональну готовність і здатність фахівця вирішувати завдання, пов'язані із соціокультурною діяльністю, освітою і вихованням.

Під час розроблення моделі формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови дотримано таких принципів:

- 1) забезпечено коректність моделі, враховано оптимальне взаємовідношення елементів;
- 2) уточнено конкретні аспекти функціонування системи, відповідно до реальних властивостей і взаємозв'язків модельованого явища;
- 3) забезпечено адекватність моделі, що означає відповідність її меті дослідження (це дає змогу робити обґрунтовані висновки й узагальнення).

Процес формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови є складною і багаторівневою системою компонентів, спрямованих на досягнення цілісного результату – позитивної динаміки рівня соціокультурної компетентності випускників закладу вищої освіти. Цю динаміку слід визначати за ступенем відповідності цілей і результатів. Мета визначає форми, засоби, зміст, а також впливає на педагогічний процес і результат.

Модель формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови включає в себе такі блоки, як: цільовий, змістовий, організаційний і результативний.

Основні етапи формування соціокультурної компетентності майбутніх вчителів представлено на рис. 1.

На зображенні моделі формування соціокультурної компетентності (рис. 1) видно, що цей процес містить три основні етапи:

- 1) мотивація здобувачів освіти, розвиток уявлень майбутніх вчителів щодо сутності соціокультурної компетентності: мета етапу – пояснити здобувачам освіти сутність соціокультурної компетентності та її значення для професійного розвитку. Розкрито зміст компетентності в історичній і міжкультурній ретроспективі, що стимулювало здобувачів опановувати ці знання і вміння через вивчення фахових дисциплін;

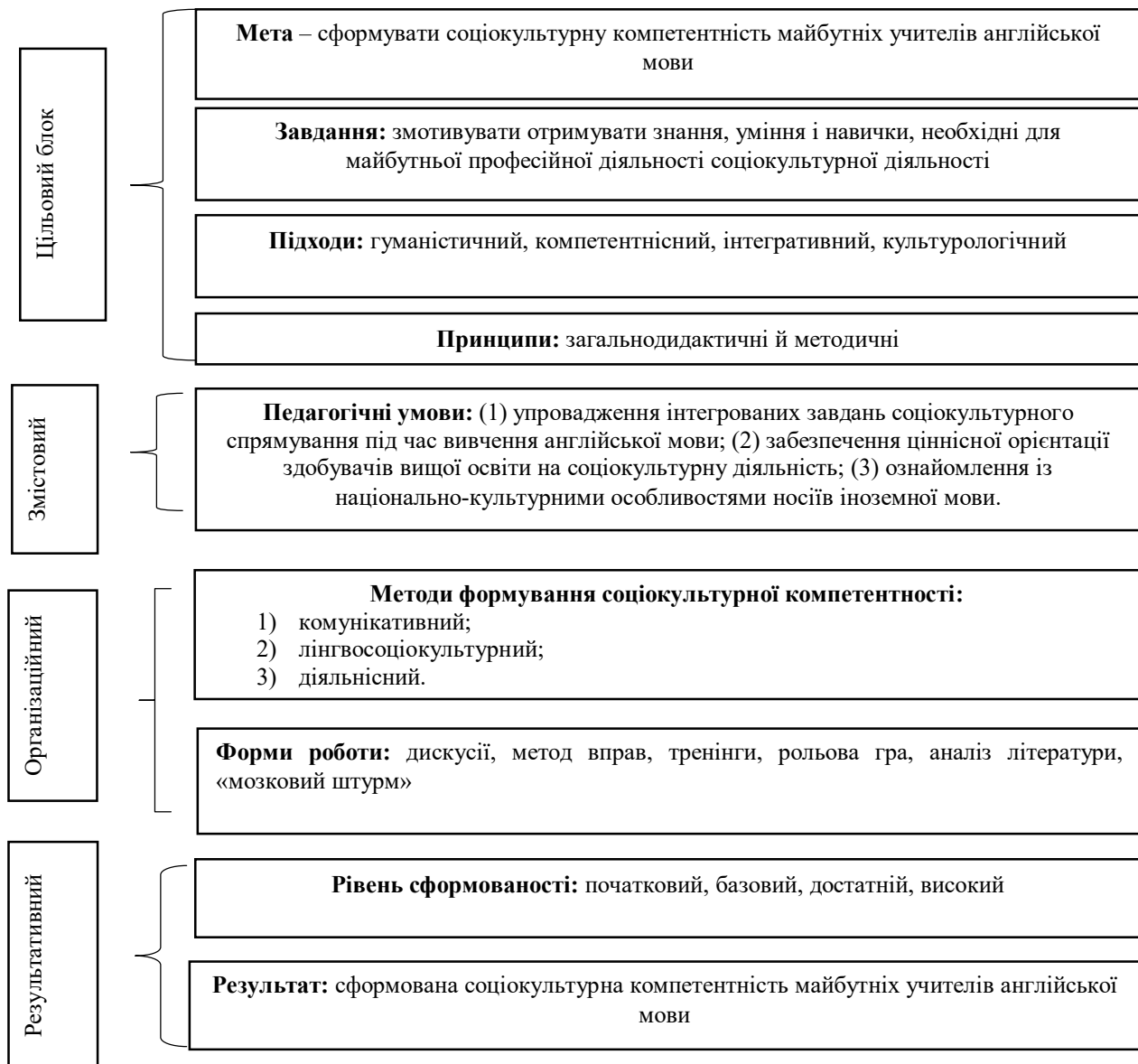

Рис. 1. Структурно-функціональна модель формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови в закладах вищої освіти

2) набуття навичок і вмінь, пов'язаних із цією компетентністю (розуміння, інтерпретація, практичне застосування): мета етапу полягала у формуванні навичок і вмінь соціокультурної компетентності, таких як розуміння, інтерпретація, та їх практичне застосування. Здійснювалося роз'яснення, демонстрація, ілюстрація та створення моделей ситуацій соціокультурної діяльності. Перевірялося розуміння та уточнювався зміст понять і явищ соціокультурної дійсності та їх вплив на професійну діяльність. Використовувалися завдання соціокультурного спрямування з різноманітним змістом, що максимально відповідають педагогічним реаліям й інтегровані;

3) оцінювання досягнутих результатів і формулювання рекомендацій відповідно: на цьому етапі основним завданням було оцінювання досягнутих результатів й аналіз отриманих даних. Цей етап дав змогу оцінити ефективність формувального процесу й рівень освоєння нових форм і методів формування соціокультурної компетентності.

Відповідно до визначених критеріїв і показників охарактеризовано рівні сформованості соціокультурної компетентності майбутніх учителів – високий, достатній, базовий, початковий (таблиця 1). Результативний блок відображає очікуваний результат, тобто високий рівень сформованості соціокультурної компетентності майбутніх учителів англійської мови.

Таблиця 1

Ступені прояву рівня показників сформованості соціокультурної компетентності

Ступінь прояву рівня показників сформованості компетентності	Балів	Усереднено	Максимальне відхилення ($\frac{1}{2}$ довжини інтервалу)
Високий	91–100	95	5
Достатній	76–90	82	7
Базовий	61–74	67	7
Початковий	0–60	30	30

Високий рівень характеризується всебічно розвинутою соціокультурною компетентністю, що включає всі її структурні компоненти. Здобувачі освіти з цим рівнем мають глибокі знання про національно-культурні особливості та специфіку комунікативної поведінки носіїв української та англійської мов. Вони демонструють здатність творчо застосовувати ці знання у педагогічній діяльності, що свідчить про їх високу готовність до професійного використання культурних відмінностей. Стійка самоактуалізація до соціокультурної самоосвіти та саморозвитку є ще однією ознакою високого рівня компетентності, що проявляється в постійному прагненні до вдосконалення. Крім того, вони мають розвинену активну громадянську позицію і здатні будувати міжкультурні стосунки, спираючись на принципи толерантності та гуманності, що є важливим аспектом для успішної взаємодії з представниками інших культур.

Достатній рівень характеризується сформованістю всіх елементів соціокультурної компетентності та наявністю потреби у їх подальшому вдосконаленні, а також активною громадянською позицією. Присутня стійка позитивна мотивація до реалізації завдань соціокультурної освіти та виховання; знання, вміння, навички, якості та здібності розвинені на достатньому рівні відповідно до вимог державних стандартів, що забезпечує готовність до соціокультурної та професійної діяльності. Однак компетенції, що забезпечують методологічне усвідомлення сутності соціокультурної діяльності, здатність до її самоаналізу та саморефлексії, сформовані не повністю, і не завжди спостерігається творчий підхід до практичної організації соціокультурної освіти та виховання.

Базовий рівень характеризується недостатньою сформованістю окремих компонентів соціокультурної компетентності та відсутністю стійкої потреби у їх вдосконаленні. Обізнаність з національно-культурними особливостями та специфікою комунікативної поведінки носіїв української та англійської мов є або недостатньою, або має формальний характер. Відсутня готовність використовувати ці знання у майбутній педагогічній діяльності, мотивація до якої є нестійкою.

Початковий рівень характеризується епізодичними проявами всіх компонентів соціокультурної компетентності та відсутністю цілісного уявлення про завдання і зміст соціокультурної діяльності, освіти та виховання. Знання, вміння, навички та педагогічні здібності розвинені недостатньо для вирішення основних завдань професійної діяльності. Спостерігаються труднощі в міжкультурному спілкуванні, зокрема комунікативні бар'єри, та безініціативність у встановленні міжособистісних контактів з комунікативними партнерами. Відсутня стійка мотивація до майбутньої педагогічної діяльності та розвитку власної соціокультурної компетентності.

В межах нашого дослідження було визначено 12 показників, які є значущими для розвитку соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземних мов, які було об'єднано в 3 групи:

Мотиваційно-ціннісний критерій:

1. рівень мотивації до здійснення соціокультурної діяльності;
2. рівень внутрішньоособистісної потреби у формуванні соціокультурної компетентності;
3. Рівень ставлення до культурних реалій рідної й іноземної країн;

Інформаційно-когнітивний критерій:

4. рівень знань майбутніх учителів іноземної мови про національно-культурні особливості іноземної країни;
5. рівень обізнаності щодо соціокультурної компетентності;
6. рівень ознайомленості з нормами поведінки в іноземному середовищі;
7. рівень комунікабельності;
8. рівень комунікативного контролю;

Діяльнісно-поведінковий критерій:

9. рівень міжособистісної взаємодії з представниками різних культур;
10. рівень здібностей до рефлексії;
11. рівень рефлексійності особистості;
12. рівень розвитку соціальних навичок.

У дослідженні взяли участь 167 здобувачів вищої освіти. До контрольної групи було включено 53 здобувачі вищої освіти, а до експериментальної групи – 114 здобувачів вищої освіти.

Результати констатувального етапу діагностики сформованості соціокультурної компетентності майбутніх вчителів англійської мови, за 12 показниками, на початку експерименту представлено на рис. 2.

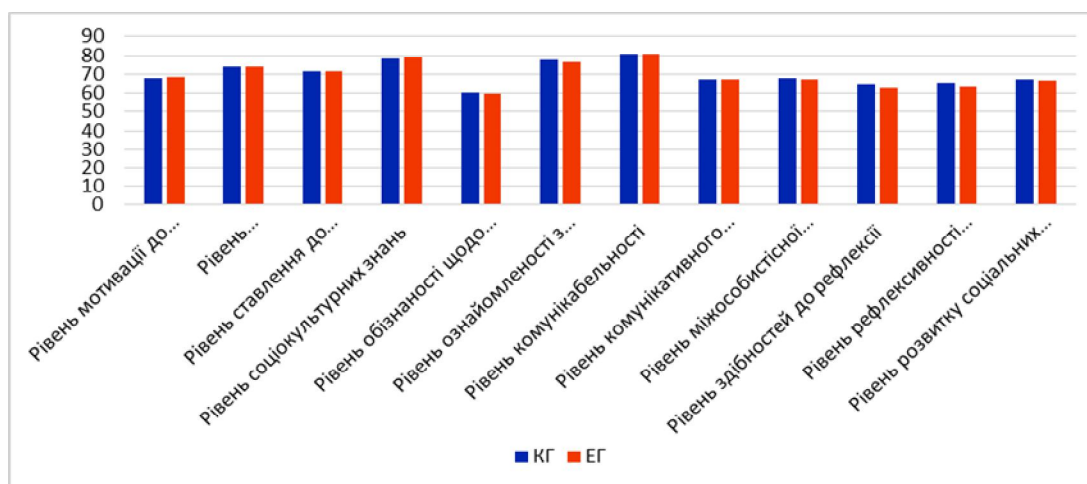

Рис. 2. Показники соціокультурної компетентності для КГ та ЕГ за результатами констатувального експерименту

Для визначення значущості відмінностей між результатами, отриманих для груп КГ і ЕГ ми скористались кутовим перетворенням Фішера

Зміст кутового перетворення Фішера полягає в переведенні відсоткових часток у величини центрального кута, що вимірюється в радіанах. Більшій відсотковій частці буде відповідати більший кут.

$$\varphi = 2 * \arcsin \sqrt{P}$$

де P – відсоткова частка, виражена в частках одиниці.

$$\text{Якщо різниця } \varphi^* = |\varphi_1 - \varphi_2| \cdot \sqrt{\frac{n_1 \cdot n_2}{n_1 + n_2}} < \varphi_{\text{крит}},$$

Де n_1 , n_2 – кількість спостережень у відповідних вибірках (в нашому випадку – кількість респондентів).

Таблиця 2

Розрахунок кутового критерію Фішера для визначення суттєвості відмінностей між показниками

№	Показники	КГ	ЕГ	$\varphi_{\text{КГ}}$	$\varphi_{\text{ЕГ}}$	φ^*
1	Рівень мотивації до здійснення соціокультурної діяльності	68	68,2	1,008519	1,010856	0,014053
2	Рівень внутрішньоособистісної потреби у формуванні соціокультурної компетентності	74,1	74,2	1,082591	1,083863	0,007649
3	Рівень ставлення до культурних реалій рідної й іноземної країн	71,6	71,3	1,051462	1,047806	0,021995
4	Рівень соціокультурних знань	78,1	78,6	1,135393	1,142315	0,041635
5	Рівень обізнаності щодо соціокультурної компетентності	80,7	80,9	1,17236	1,175313	0,017758
6	Рівень ознайомленості з нормами поведінки в іноземному середовищі	77,6	76,6	1,128551	1,115091	0,080963
7	Рівень комунікабельності	60,3	60	0,921821	0,918545	0,019706
8	Рівень комунікативного контролю	66,9	67	0,99576	0,996914	0,00694
9	Рівень міжособистісної взаємодії студентів у крос-культурному аспекті	67,8	67	1,006188	0,996914	0,055785
10	Рівень здібностей до рефлексії	64,5	62,9	0,968404	0,950487	0,107774
11	Рівень рефлексивності особистості	65,2	63,5	0,97632	0,957179	0,115133
12	Рівень розвитку соціальних навичок	67,4	66,6	1,001541	0,992306	0,05555

За таблицею критичних значень для рівня значущості $\alpha=0,95$, $\varphi_{\text{крит}} = 1,47$

Для розвитку соціокультурної компетентності майбутнім вчителям було запропоновано спецкурс.

Спецкурс складався з 6 тем (38 годин), з них 12 годин лекційних, 12 – семінарських, 14 годин – самостійна робота. Курс базувався на таких загально-дидактичних та особливих принципах: розвивального та виховуючого навчання, науковості, наочності, системності, інформаційної достатності, компарації культур. Матеріал для спецкурсу добирався за ситуативно-тематичним принципом.

Результати повторної діагностики показали, що в експериментальній групі ($n = 114$) відбулося суттєве зростання отримання високих балів за проходження тестування у середньому із 11,2 до 35,1. Зменшились відсоткові частки для трьох інших рівнів. Відповідно: достатній в середньому зменшився на 4,6%, базовий – на 7,3, початковий – на 11,9. У респондентів контрольної групи ($n = 53$) було виявлено несуттєві зміни: високий рівень у середньому підвищився з 10,9 % до 12,0 %, достатній – з 41,7 % до 42,4 %, базовий – з 30,8 до 31,6, початковий рівень знизився з 16,8% до 14,0%.

Отримані результати представлено на гістограмах порівняння прогресу в групах КГ та КГ' (рис. 3) і ЕГ та ЕГ' (рис. 4).

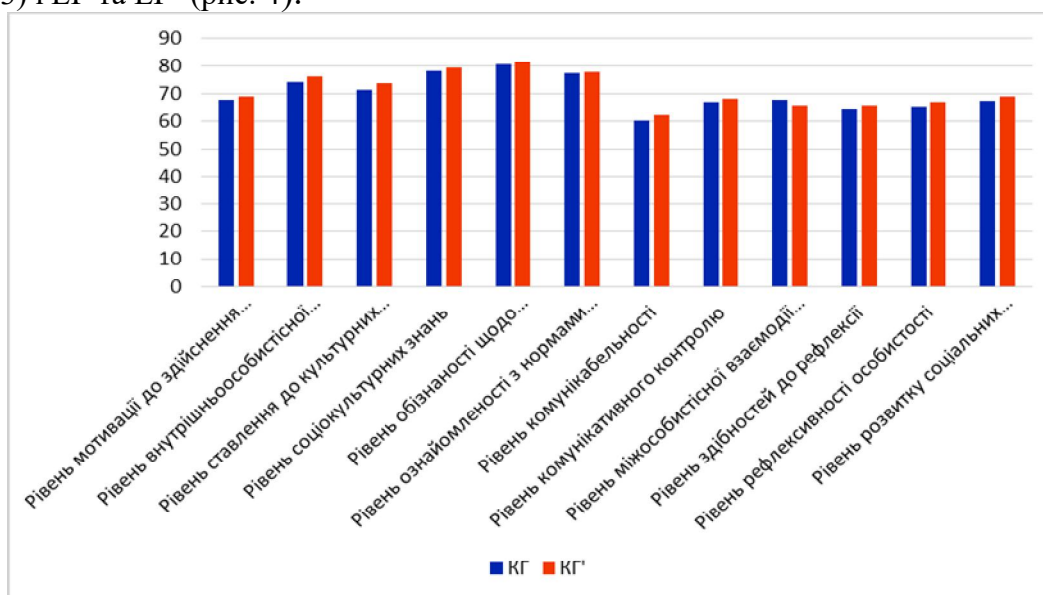

Рис.3. Приріст узагальненого значення показників для контрольної групи: КГ' – КГ.

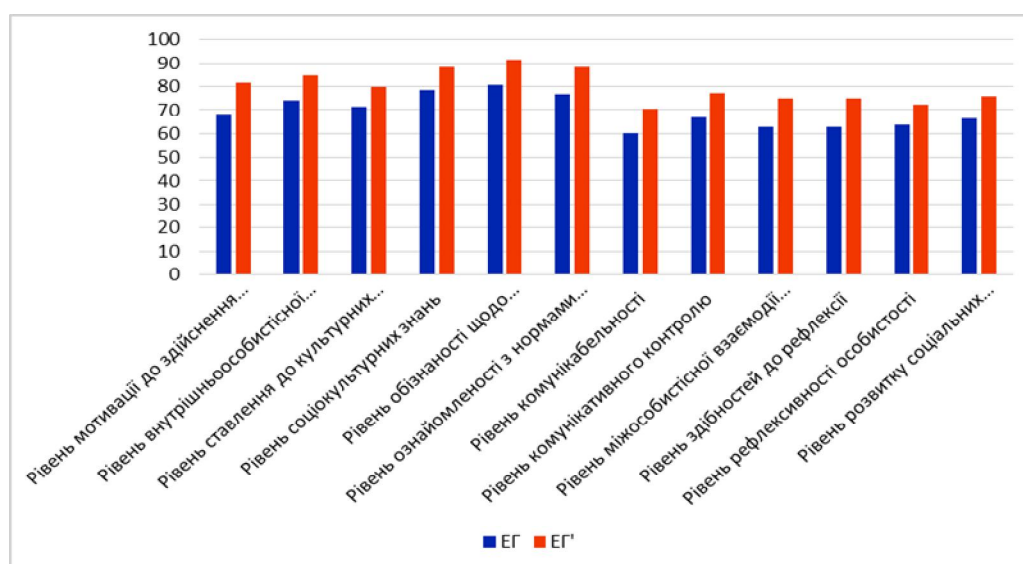

Рис. 4. Приріст узагальненого значення показників для експериментальної групи: ЕГ' – ЕГ

Ми можемо спостерігати, що в експериментальній групі відбувся помітний прогрес, на відміну від контрольної групи.

Досить ефектно відмінності між ЕГ і ЕГ' виглядають на пелюстковій діаграмі (рис. 5).

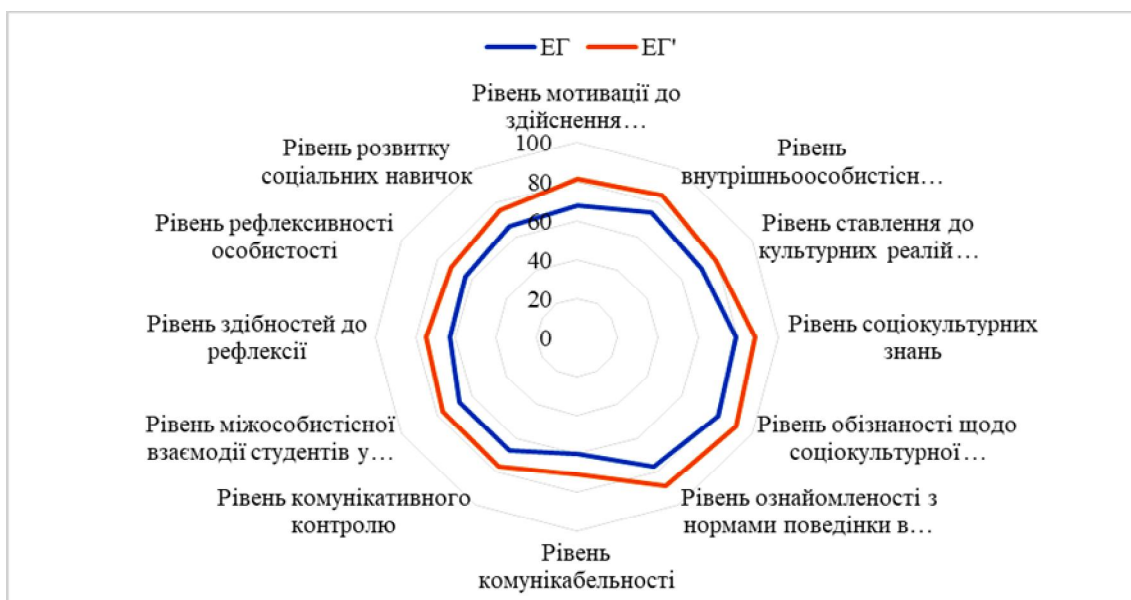

Рис. 5. Приріст узагальненого значення показників для експериментальної групи: EG' – EG

Для визначення міри зв'язку між показниками КГ та ЕГ (одна й та ж група, різні періоди часу) нами було використано рангову кореляцію Спірмена, коефіцієнт кореляції:

$$\rho = 1 - \frac{6 \sum d_i^2}{n(n^2 - 1)},$$

Де $d_i = x_i - y_i$ – різниця між рангами кожного спостереження.

Для оцінки тісноти зв'язку ми використали шкалу Чеддока:

Таблиця 3

Шкала Чеддока

Р	Тіснота (сила) кореляційного зв'язку
менше 0.3	Слабка
від 0.3 до 0.5	Помірна
від 0.5 до 0.7	Помітна
від 0.7 до 0.9	Висока
понад 0.9	дуже висока

Для оцінки значущості змін ми використали критерій Манна-Уїтні.

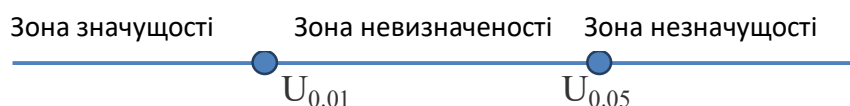
Для цього визначимо гіпотези критерію U:

H_0 : Статистично значимих відмінностей між результатами ЕГ та ЕГ' немає.

H_1 : Відмінності між результатами ЕГ та ЕГ' статистично значущі.

Обраховували результат за допомогою онлайн-калькулятором [7].

Для критерію Манна-Уїтні розподіл значущості виглядає наступним чином:

Приймається H_1 , тобто **відмінності між результатами ЕГ та ЕГ' статистично значущі, при $p \leq 0,01$ (ймовірність складає понад 99%)**.

Рангова кореляція Спірмена для вибірок ЕГ та ЕГ' дорівнює 0,97639 (обраховано за допомогою Microsoft Excel).

Обрахунок значення емпіричного критерію Манна-Уїтні представлено для ЕГ та ЕГ' (таблиця 4), КГ та КГ' (таблиця 5).

Таблиця 4

Обрахунок значення емпіричного критерію Манна-Уїтні для ЕГ та ЕГ'

Вибірка ЕГ	Ранги	Вибірка ЕГ'	Ранги
68.2	7	81.8	20
74.2	11	84.9	21
71.3	9	79.8	18
78.6	17	88.5	23
80.9	19	91.3	24
76.6	14	88.3	22
60.0	1	70.5	8
67.0	5.5	77.1	16
67.0	5.5	76.8	15
62.9	2	74.9	12
63.5	3	72.0	10
66.6	4	76.0	13

Таблиця 5

Обрахунок значення емпіричного критерію Манна-Уїтні для КГ та КГ'

Вибірка КГ	Ранги	Вибірка КГ'	Ранги
68.0	10	69.0	13.5
74.1	17	76.3	18
71.6	15	73.7	16
78.1	21	79.3	22
80.7	23	81.6	24
77.6	19	77.8	20
60.3	1	62.2	2
66.9	6.5	68.2	11
67.8	9	68.9	12
64.5	3	65.6	5
65.2	4	66.9	6.5
67.4	8	69.0	13.5

Рангова кореляція Спірмена для вибірок КГ та КГ' дорівнює 0,99630 (обраховано за допомогою Microsoft Excel). За шкалою Чеддока маємо дуже високу тісноту зв'язку (виміри валідні).

Ми використали кутовий критерій Фішера для визначення показників соціокультурної компетентності, на які нам вдалося здійснити найбільший вплив (таблиця 6).

Таблиця 6

Значущість змін величини показників у групі ЕГ за кутовим критерієм Фішера

№	Показники	ЕГ	ЕГ	$\varphi_{КГ}$	$\varphi_{ЕГ}$	φ^*	Значущість $\alpha=0,95, \varphi_{крит} = 1,47$
1	Рівень мотивації до здійснення соціокультурної діяльності	68,2	81,8	1,010856	1,188696	1,679433	+
2	Рівень внутрішньоособистісної потреби у формуванні соціокультурної компетентності	74,2	84,9	1,083863	1,237953	1,475147	+
3	Рівень ставлення до культурних реалій рідної й іншомовної країн	71,3	79,8	1,047806	1,158691	1,047149	-
4	Рівень соціокультурних знань	78,6	88,5	1,142315	1,306906	1,55431	+
5	Рівень обізнаності щодо соціокультурної компетентності	80,9	91,3	1,175313	1,371077	1,848691	+
6	Рівень ознайомленості з нормами поведінки в іншомовному середовищі	76,6	88,3	1,115091	1,301871	1,763847	+
7	Рівень комунікабельності	60	70,5	0,918545	1,038483	1,132629	-
8	Рівень комунікативного контролю	67	77,1	0,996914	1,121149	1,173216	-
9	Рівень міжособистісної взаємодії студентів у крос-культурному аспекті	67	76,8	0,996914	1,118123	1,144633	-
10	Рівень здібностей до рефлексії	62,9	74,9	0,950487	1,093106	1,346826	-
11	Рівень рефлексивності особистості	63,5	72,0	0,957179	1,055859	0,931882	-
12	Рівень розвитку соціальних навичок	66,6	76,0	0,992306	1,106799	1,081216	-

Висновки. Отже, проведений експеримент виявив статистично значуще зростання показників соціокультурної компетентності майбутніх викладачів іноземних мов в експериментальній групі порівняно з контрольною.

Проведення експерименту дало змогу порівняти та узагальнити експериментальні дані, перевірити та оцінити результати дослідження. Показники експериментальної групи суттєво перевищують показники контрольної групи, що, на нашу думку, свідчить про досягнення в цілому завдань дослідно-пошукової роботи.

Виходячи з отриманих даних, ми можемо зазначити, що комплексне використання запропонованих методик системи розвитку соціокультурної компетентності відбулося зважено і охопило всі 12 виокремлених нами показників соціокультурної компетентності.

Найбільш значущими виявився приріст таких показників соціокультурної компетентності, як:

- рівень мотивації до здійснення соціокультурної діяльності;
- рівень внутрішньо особистісної потреби у формуванні соціокультурної компетентності;
- рівень соціокультурних знань;
- рівень обізнаності щодо соціокультурної компетентності;
- рівень ознайомленості з нормами поведінки в іншомовному середовищі.

Для цих показників значущість приросту було підтверджено за допомогою кутового перетворення Фішера. Передбачувано, ці показники відносяться до мотиваційно-ціннісного критерію та інформаційно-когнітивного, оскільки їх зростання найбільш підлягає інформаційному впливу. Вплив на показники, пов'язані із глибинними змінами в психології респондента – такі, як його рефлексійність, навички контролю чи крос-культурної взаємодії дуже складно здійснити в межах одного спецкурсу.

Отримані діагностичні дані доводять ефективність авторської моделі формування соціокультурної компетентності майбутніх учителів іноземної мови в ЗВО, що свідчить про доцільність її використання.

Список використаної літератури

1. Дученко А. В. Формування професійної культури майбутнього вчителя іноземних мов у процесі фахової підготовки : дис. ... д-ра філос. Вінниця, 2023. 293 с.
2. Про вищу освіту : Закон України від 1 липня 2014 року № 1556 VII. URL: <https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-1556-vii-pro-vishhu-osvitu/> (дата звернення: 26.08.2024).
3. Про професійний розвиток працівників: Закон України від 12.01.2012 № 4312 VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text> (дата звернення: 26.08.2024).
4. Національна стратегія розвитку освіти в Україні на період до 2021 року: Указ Президента України від 25 червня 2013 р. № 344/2013. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3442013-15402> (дата звернення: 26.08.2024).
5. Стратегія інноваційного розвитку України на 2010-2020 роки в умовах глобалізаційних викликів 21 жовтня 2010 року N 2632-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-VI#Text> (дата звернення: 26.08.2024).
6. Терентьева Н., Романюк В. Використання інформаційних технологій у процесі формування соціокультурної компетентності майбутніх вчителів іноземної мови. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка*. 2023. № 178 (22). С. 127–132. DOI: <https://doi.org/10.58407/232222>

7. Онлайн калькулятор розрахунку U-критерію Манна-Уїтні. https://www.eztests.xyz/criteria/mann_whitney/ (дата звернення: 26.08.2024).

RESULTS OF THE MODEL IMPLEMENTATION OF SOCIO-CULTURAL COMPETENCE FORMATION OF FUTURE ENGLISH TEACHERS

Romaniuk Viktoriia

Senior Lecturer of the Department of Foreign Languages
National Defense University of Ukraine

Introduction. The article presents the results of the implementation of the model of formation of sociocultural competence of future teachers of the English language in higher education institutions of Ukraine. The model of the formation of sociocultural competence of future teachers of the English language is revealed and graphically depicted, and the choice of 12 main indicators, which are important for its formation, is substantiated. The main methods by which the pedagogical experiment was carried out are described, namely: Fisher's angular transformation, Spearman's rank correlation, Chaddock's scale, Mann-Wintney's test.

Purpose. The purpose of the article is to highlight the results of the implementation of the model of formation of socio-cultural competence of future foreign language teachers in higher education institutions of Ukraine.

Methods. The methods of theoretical analysis, comparison, systematization and generalization were used to obtain the research results.

Results. The experiment we conducted revealed a statistically significant increase in indicators of sociocultural competence of future teachers of foreign languages in the experimental group compared to the control group. Conducting the experiment made it possible to compare and summarize the experimental data, verify and evaluate the research results. The indicators of the experimental group significantly exceed the indicators of the control group, which, in our opinion, indicates the achievement of the objectives of the research work as a whole.

The most significant increase in such indicators of socio-cultural competence as: level of motivation to carry out socio-cultural activities; the level of intra-personal need for the formation of socio-cultural competence; level of sociocultural knowledge; level of awareness of socio-cultural competence; the level of familiarity with the norms of behavior in a foreign language environment.

For these indicators, the significance of the increase was confirmed using Fisher's angular transformation. The impact on indicators related to deep changes in the psychology of the respondent – such as his reflexivity, control skills or cross-cultural interaction is very difficult to implement within the limits of one special course.

Conclusion. The obtained diagnostic data prove the effectiveness of the author's model of formation of socio-cultural competence of future foreign language teachers in higher institutions, which indicates the expediency of its use.

Key words: sociocultural competence, pedagogical experiment, future teachers, foreign languages, higher education institutions

References

1. Duchenko, A. V. (2023). Formuvannia profesiinoi kultury maibutnoho vchytelia inozemnykh mov u protsesi fakhovoi pidhotovky. [Formation of the professional culture of the future teacher of foreign languages in the process of professional training]. *Doctor's thesis*. Vinnytsia, Ukraine. [in Ukrainian].
2. Zakon Ukrainy Pro vyshchu osvitu : vid 01.07.2014 r. № 1556 VII. [Law of Ukraine on Higher Education from 01.07.2014 r. № 1556 VII.]. *sqe.gov.ua*. URL: <https://sqe.gov.ua/law/zakon-ukraini-N-1556-vii-pro-vishhu-osvitu/> [in Ukrainian].
3. Zakon Ukrainy Pro profesiyni rozvytok pratsivnykiv : vid 12.01.2012 № 4312 VI. [Law of Ukraine on Professional Development of Employees from 12.01.2012 № 4312 VI]. *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4312-17#Text> [in Ukrainian].
4. Natsionalna stratehiia rozvytku osvity v Ukraini na period do 2021 roku: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 25 chervnia 2013 r. № 344/2013 [National Strategy for the Development of Education in Ukraine for the period up to 2021: Decree of the President of Ukraine of June 25, 2013 № 344/2013]. *president.gov.ua*. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3442013-15402> [in Ukrainian].
5. Stratehiia innovatsiinoho rozvytku Ukrainy na 2010-2020 roky v umovakh hlobalizatsiinykh vyklykiv. [Strategy of innovative development of Ukraine for 2010-2020 in the conditions of globalization challenges]. *zakon.rada.gov.ua*. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2632-VI#Text> [in Ukrainian].
6. Terentieva, N., Romaniuk, V. (2023). Vykorystannia informatsiinykh tekhnolohii u protsesi formuvannia sociokulturnoi kompetentnosti maibutnikh vchyteliv inozemnoi movy [Use of information technologies in the process of forming the socio-cultural competence of future foreign language teachers]. *Visnyk Natsionalnoho universytetu «Chernihivskiy kolehium» imeni T. H. Shevchenka – Bulletin of the Taras Shevchenko National University of Chernihiv Collegium*, 178(22), 127-132. DOI: <https://doi.org/10.58407/232222> [in Ukrainian].
7. Onlain kalkuliator U-kryteriu Manna-Uitni [Online calculator for calculating the Mann-Whitney U-test]. *www.eztests.xyz*. URL: https://www.eztests.xyz/criteria/mann_whitney/ [in Ukrainian].

Отримано редакцією 26.07.2024 р.